

34/1999. (IX. 24.) BM-EüM-IM együttes rendelet

az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvénynek a halottakkal kapcsolatos rendelkezései végrehajtásáról, valamint a rendkívüli halál esetén követendő eljárásról

A halottvizsgálat

1. § (1) A halottvizsgálatot a 2. § szerinti orvos végzi, a halál bekövetkezésének tényét mentőtiszt is megállapíthatja. A halál bekövetkezését vagy a magzat halva születését elsőként észlelő személy, illetőleg az általa értesített rendőri vagy egészségügyi szerv köteles a halálesetet a 2. §-ban foglaltak szerint illetékes orvossal haladéktalanul közölni.

(2) A halottvizsgálatot az arra illetékes orvosnak haladéktalanul, de legkésőbb a halálesetről való értesülésétől számított 6 órán, a 2. § (1) bekezdésének *a*) pontja szerinti esetben, valamint közterületen vagy nyilvános helyen történő halál esetén, soron kívül, de legfeljebb 2 órán belül kell elvégeznie.

(3) A halottvizsgálat keretében a C. 3110-49/V nyomtatvány számú halottvizsgálati bizonyítvány, ill. halva született magzat vagy élve született, de a szülést követő 168 órán belül elhalálozott gyermek esetében a C. 3110-52/V/új nyomtatvány számú perinatális halottvizsgálati bizonyítvány (a továbbiakban együtt: halottvizsgálati bizonyítvány) megfelelő részeinek kitöltését kell elvégezni, és intézkedni kell a halott elszállításáról.

(4) A halottvizsgálatot végző orvos, ha a vizsgálat során rendkívüli halál esetét észleli [Eütv. 218. § (3) bekezdés] köteles erről a külön jogszabályban meghatározott hatóságot (továbbiakban: hatóság) azonnal értesíteni, és intézkedni, hogy a holttest és környezete a hatóság megérkezéséig érintetlenül maradjon. A halottvizsgálatot végző orvos - amennyiben a hatóság felkéri - részt vesz a szemlén, a szemlejegyzőkönyv orvosi részét kitölti, aláírja és orvosi bélyegzője lenyomatával látja el.

(5) Ha a helyszínen a hatóság azt állapítja meg, hogy a haláleset nem rendkívüli, és a szemle megtartását egyéb körülmény nem indokolja, a megállapításairól készített feljegyzést a halottvizsgálat végzésére illetékes orvosnak átadja, aki gondoskodik a halottvizsgálat további teendőinek ellátásáról.

(6) A halottvizsgálatot végző orvos a halottvizsgálat során két példányban kiállítja az elhunyt azonosítására szolgáló űrlapot - amely vízzel lemoshatatlanul tartalmazza az elhunyt nevét, születési dátumát, halála helyét és idejét -, és azt a halott két végtagjára rögzíti. A halottvizsgálatot végző orvos biztosítja az űrlapot, amit az esetleges kórbonctani vizsgálat során sem szabad eltávolítani.

2. § (1) Ha a halál

a) egészségügyi intézményben vagy egészségügyi intézménybe (intézményből) történő szállítás közben következett be, a halottvizsgálatot a beteget ellátó vagy felvételére illetékes, illetőleg a beteget elbocsátó fekvőbetegosztály, vagy járóbeteg-ellátó egység orvosa, vagy az intézet vezetője által e feladattal megbízott orvos, ügyeleti időben az ügyeleti szolgálatot ellátó orvos;

b) mentőszolgáltató mentőfeladatot teljesítő járművén következett be, a halál bekövetkezésének tényét a mentőegység orvosa vagy a mentőtiszt állapítja meg, a halottvizsgálat további teendőit a mentőorvos, ennek hiányában - a mentőtiszt döntése szerint - a halál helye szerint illetékes háziorvos, ill. ezen szolgálat ügyeletes orvosa vagy a halál helyéhez legközelebb eső, patológiai osztállyal rendelkező fekvőbeteg-gyógyintézet orvosa;

c) fegyveres erő vagy rendvédelmi szerv felügyelete alá tartozó területen, épületben, zárt alakulaton belül következett be, a halottvizsgálatot a fegyveres erő, ill. a rendvédelmi szerv egészségügyi szolgálatának orvosa, ha az nem áll rendelkezésre, a halál helye szerint illetékes háziorvos, illetve ezen szolgálat ügyeletes orvosa;

d) közterületen, járművön - ide nem értve az *a*-*b*) pont szerinti esetet - vagy egyéb helyen következett be, a halál bekövetkezését a haláleset helyszínére, illetve a holttestnek a járműről való leemelése helyére a legrövidebb időn belül hívható orvos állapítja meg, ezt követően a halottvizsgálat további teendőit a halál helye szerint illetékes háziorvos, illetve ezen szolgálat ügyeletes orvosa végzi.

(2) Halva születés (késői magzati halálozás) esetén a halottvizsgálatot a szülést vezető orvos, ennek hiányában a halottvizsgálatra - az (1) bekezdésben foglaltak szerint - illetékes orvos végzi.

3. § (1) Amennyiben a halottvizsgálatot végző orvos megállapítása szerint a halott teste orvosi szempontból alkalmas arra, hogy oktatás és kutatás, egyéb gyógyító célú felhasználás, illetve átültetés céljából történő szerv-, szöveteltávolításra kerüljön sor, az orvosnak meg kell győződnie arról, hogy az elhunynál lévő, személyazonosításra szolgáló iratok között található-e nyilatkozat, amellyel a holttestéből történő szerv-, szöveteltávolítást megtiltotta. Ha a hozzátartozó birtokában van az elhunynak a testéből történő szerv- és szövetátültetést megtiltó nyilatkozata, azt bemutatja a halottvizsgálatot végző orvosnak.

(2) A tiltakozó nyilatkozat meglétét vagy hiányát a halottvizsgálatot végző orvos feltünteti a halottvizsgálati bizonyítvány „megjegyzés” rovatában.

4. § (1) A gyermeket - a fogantatástól eltelt időtartamtól függetlenül - élveszülöttnek kell tekinteni, ha az anya testétől történt elválasztása után az életnek bármilyen jelét adta.

(2) Halva születettnak (késői magzati halottnak) kell a magzatot tekinteni, ha 24 hétnél hosszabb ideig volt az anya méhében, és az anya testétől történt elválasztás után az élet semmilyen jelét nem adta. Ha a magzat kora nem állapítható meg, a halva születés meghatározásának alapja a magzat 500 grammot elérő testtömege vagy 30 cm-t elérő testhossza.

(3) Vetélést (korai, illetve középido magzati halált) kell megállapítani, ha a magzat az anya testétől történt elválasztás után az élet semmilyen jelét nem adta, és 24 hétig vagy annál rövidebb ideig volt az anya méhében, illetve, ha a magzat kora nem állapítható meg, és testtömege az 500 grammot, testhossza a 30 cm-t nem érte el. Ilyen esetben halottvizsgálati bizonyítványt nem kell kiállítani.

(4) Ikerszülés esetén nem lehet vetélést megállapítani, ha legalább az egyik magzat élve született.

A halottvizsgálati bizonyítvány

5. § (1) A halottvizsgálati bizonyítvány 1-20. és a perinatális halottvizsgálati bizonyítvány 1-19. pontjait a halottvizsgálatot végző orvos tölti ki.

(2) Rendkívüli halál esetén a halottvizsgálatot végző orvos a halottvizsgálati bizonyítvány megfelelő rovatában rögzíti a hatósági eljárás kezdeményezésének okát.

(3) A halálokokra vonatkozó megállapításokat, valamint az eltemetésre engedélyezett időt a halottvizsgálati bizonyítványba

a) a halottvizsgálatot végző orvos a halottvizsgálattal egyidejűleg vagy legkésőbb az azt követő munkanapon jegyzi be, ha a rendelkezésre álló adatokból megalapozottan lehet következtetni a halált okozó betegsége, illetőleg az adatok a betegséget és a beteg megfelelő orvosi ellátását egyértelműen igazolják és kórbonctani vizsgálat elvégzése egyéb ok miatt sem szükséges;

b) a patológiai osztály szakorvosa jegyzi be, ha az Eütv. 219. §-ában foglaltaknak megfelelően kórbonctani vizsgálatra kerül sor, illetőleg ha a kórbonctani vizsgálat elvégzését mellőzték;

c) a hatósági, illetve igazságügyi orvosi boncolást végző orvos jegyzi be, ha az Eütv. 218. §-a szerint hatósági boncolásra kerül sor.

(4) A halottvizsgálati bizonyítványon a halottvizsgálatot végző, valamint a halál okát megállapító orvos a bejegyzett adatok valóságát aláírásával és orvosi bélyegzője lenyomatával igazolja.

(5) A halál okát megállapító orvos a halottvizsgálati bizonyítvány

a) I-II. és III. példányát postai úton ajánlott küldeményként vagy kézbesítő útján lezárt borítékban megküldi a haláleset helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnek, aki a haláleset anyakönyvezése és az anyakönyvi folyószámnak a halottvizsgálati bizonyítványon történő feltüntetése után az I. példányt megküldi a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) területileg illetékes igazgatóságának, a II. példányt anyakönyvi alapidatként megőrzi, a III. példányt megküldi a haláleset helye szerint illetékes jegyzőnek a hagyatéki eljárás megindítása érdekében;

b) IV. példányát átadja az elhunyt eltemetésére kötelezett személynek vagy szervnek, az átvévo az átvételt az V. példányon aláírásával igazolja;

c) V. példányát megőrzi az adatvédelemre vonatkozó szabályok szerint;

d) VI. példányát megküldi az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (a továbbiakban: ÁNTSZ) - haláleset helye szerint illetékes - megyei (fővárosi) intézetének.

(6) Amennyiben nincs az elhunyt eltemetésére kötelezett személy, a halál okát megállapító orvos a halottvizsgálati bizonyítvány IV. példányát - e tény közlése mellett - a köztemetés elrendelésére illetékes települési önkormányzatnak küldi meg.

(7) A halottvizsgálati bizonyítvány I-IV. példányát legkésőbb a halálok megállapítása napját követő első munkanapon, a VI. példányt havonta összegyűjtve kell továbbítani az (5) bekezdésben foglaltaknak megfelelően.

(8) A perinatális halottvizsgálati bizonyítvány kitöltése esetén a halál okát megállapító orvos az (5) bekezdésben foglaltak szerint jár el azzal, hogy ha halva született magzatról állítja a perinatális halottvizsgálati bizonyítványt ki, annak

a) I. példányát megküldi a KSH területileg illetékes megyei (fővárosi) igazgatóságának;

b) II., III. és V. példányát megőrzi az adatvédelemre vonatkozó szabályok szerint;

c) IV. példányát átadja a halva született magzat eltemetését kezdeményező személynek, aki az átvételt az V. példányon aláírásával igazolja;

d) VI. példányát megküldi az ÁNTSZ - az (5) bekezdés d) pontja szerinti - illetékes intézetének.

(9) Amennyiben a haláleset járművön történt, a holttestnek a járműről való leemelésének helyét, ha a holttestet találták, megtalálásának helyét kell a haláleset helyének tekinteni.

(10) Ha az eltemetető a halottvizsgálati bizonyítvány kézhezvételét követő 8. napig a holttest temetésre való elszállításáról nem gondoskodott, a halottvizsgálatot végző orvos az eltemetető nevének és laccímének közlésével a halottvizsgálati bizonyítvány V. példányának másolatát küldi meg a köztemetésre illetékes települési önkormányzat jegyzőjének.

A kórbonctani vizsgálat

6. § (1) A kórbonctani vizsgálat elvégzésére - az Eütv. 219. §-a alapján - a halottvizsgálatot végző orvos vagy az elhunyt személy kezelőorvosa tesz javaslatot.

(2) Ha a kórbonctani vizsgálatra a kezelőorvos tesz javaslatot, valamennyi korábbi orvosi dokumentáció összegyűjtése és értékelése alapján összefoglalja a teljes kórtörténetet. A kórtörténetben feltünteti

- a) a korábbi gyógykezelés alapjául szolgáló betegségeket,
- b) a rendelkezésre álló adatokból következtethető vagy megállapítható betegségeket,
- c) a halál közvetlen okára és az arra vezető, azt előidéző okra,
- d) a halál alapjául szolgáló betegségre, valamint az egyéb (kísérő) betegségre vonatkozó feltételezett véleményét. A kezelőorvos a dokumentációt és a kóresetnek a kórtörténet alapján történő megítélését (epikrízis) legkésőbb a halál bekövetkezését követő első munkanapon a kórbonctani vizsgálatot végző intézmény részére megküldi.

7. § A kórbonctani vizsgálatot a halál helye szerint illetékes - patológiai osztállyal rendelkező - fekvőbeteg-szakellátást nyújtó egészségügyi intézmény kórboncnok orvosa végzi.

8. § (1) A kórbonctani vizsgálatot a kezelőorvos által rendelkezésre bocsátott kórtörténet ismeretében, a holttestnek a boncoló helyiségbe szállítását követően meg lehet kezdeni. Ha a kórbonctani vizsgálat megkezdése előtt rendkívüli halál gyanúja merül fel, a 1. § (4) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.

(2) A kórbonctani vizsgálatot a halál bekövetkezését követő első munkanapon, legkésőbb a halottvizsgálattól számított három munkanapon belül kell elvégezni. A boncolás időpontjáról a kórbonctani vizsgálatot kérő kezelőorvost, műtét (szülés) esetén a műtétet végző (szülést levezető) orvost értesíteni kell. Fekvőbeteg-ellátó osztály betegeként elhunyt boncolása esetén a kezelőorvosnak, a műtétet végző (szülést levezető) orvosnak vagy az osztályvezető által megbízott másik orvosnak a vizsgálatnál jelen kell lennie.

(3) A kórbonctani vizsgálatról - az erre vonatkozó szakmai-módszertani irányelvek szerint - jegyzőkönyvet kell készíteni, amely tartalmazza a körlefolyást, a halál közvetlen okát, az arra vezető okot, a halál alapjául szolgáló betegséget és az egyéb lényeges (kísérő) betegségeket is. A jegyzőkönyvet epikrízissel kell lezárni, melyben össze kell hasonlítani a kezelőorvos által megjelölt és a kórbonctani vizsgálat során megállapított haláloki diagnózisokat. Eltérés esetén meg kell jelölni annak lehetséges okait is.

(4) A holttestből történő szerv-, szövetkivétel tényét és annak célját a boncolási jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

(5) Ha a kórbonctani vizsgálat olyan betegséget állapít meg, amelyre külön jogszabály bejelentési kötelezettséget ír elő, a bejelentést annak előírásai szerint meg kell tenni.

(6) A boncolási jegyzőkönyv egy példányát a patológiai osztály az elhunyt kezelőorvosának megküldi.

9. § (1) Ha a holttest kórbonctani vizsgálata során rendkívüli halál gyanúja merül fel, a boncolást végző orvos köteles a kórbonctani vizsgálatot azonnal félbeszakítani és a külön jogszabályban meghatározott hatóságot értesíteni.

(2) A kórbonctani vizsgálatot végző orvos

a) gondoskodik arról, hogy a hatóság intézkedéséig a holttesten változtatás ne történjen, és az további vizsgálatra alkalmas maradjon,

b) az addig elvégzett vizsgálatokról részletes jegyzőkönyvet készít, és azt a rendelkezésre álló egészségügyi dokumentáció másolatával, valamint a vizsgálat során vett mintákkal és készített metszetekkel együtt a hatóságnak átadja.

(3) Ha a hatóság azt állapítja meg, hogy a haláleset nem rendkívüli, a megállapításairól készített feljegyzést a boncolást végző orvosnak átadja, aki befejezi a kórbonctani vizsgálatot.

10. § A kórbonctani vizsgálat befejezését követően haladéktalanul ki kell állítani és - az 5. § (5)-(6) és (10) bekezdése szerint - ki kell adni a halottvizsgálati bizonyítványt.

11. § (1) Kórbonctani vizsgálat során a holttesten oktatás, továbbképzés és külön jogszabály szerint engedélyezett tudományos kutatás céljából szabad beavatkozást végezni.

(2) A holttesten végzett orvostudományi kutatás esetében az emberen végzett orvostudományi kutatás (orvosbiológiai és klinikai kutatás) szabályait értelemszerűen kell alkalmazni. Nem végezhető a holttesten orvostudományi kutatás, amennyiben az elhunyt azt életében kizárta.

(3) A kórbonctani vizsgálaton oktatási célból - az intézményvezető engedélyével - orvos, orvostanhallgató, más egészségügyi szakképzésben vagy egyéb képzésben részesülő személy is jelen lehet, ha a vizsgálaton való részvétel a tananyag részét képezi.

A hatósági és az igazságügyi orvosi boncolás

12. § (1) A boncolásnál a beteg kezelőorvosa a hatósági boncolást elrendelő engedélyével jelen. A boncolási jegyzőkönyvben a 8. § (3) bekezdésében foglaltakon túl fel kell tüntetni a boncoláson jelen lévő kezelőorvos nevét, illetve ha a hatóság a kezelőorvos részvételéhez nem járul hozzá, ezt a körülményt is.

(2) A hatósági és az igazságügyi boncoláson - oktatási célból - az elrendelő hatóság engedélyével egészségügyi szakképzésben vagy más képzésben részesülő személy is jelen lehet, ha a boncoláson való részvétel a tananyag részét képezi. A boncolás során tudomásukra jutott adatokkal kapcsolatos titoktartási kötelezettségre a boncolás megkezdése előtt a résztvevők figyelmét fel kell hívni.

13. § (1) A hatósági boncolást végző orvos, ha a boncolás megkezdése után a bonclelet vagy egyéb szakvizsgálati adatok alapján bűncselekmény elkövetésére utaló gyanú merül fel, a boncolást félbeszakítja, és a nyomozó hatóságot a szükséges intézkedések megtétele érdekében azonnal értesíti. Ilyen esetben a boncolást csak a nyomozó hatóság intézkedése után lehet folytatni.

(2) A nyomozó hatóságnak az (1) bekezdés szerinti intézkedését a boncolásról készített jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(3) A hatósági boncolásról készített jegyzőkönyvet a véleményi résszel együtt - két példányban - meg kell küldeni a boncolást elrendelő hatóságnak. A kezelőorvos a vélemény készítésénél nem lehet jelen. Amennyiben az eljárás érdekét nem sérti, a hatóság a jegyzőkönyv egy példányát a kezelőorvos részére megküldi.

A holttest szállításával, eltemetésével, elhamvasztásával kapcsolatos egyéb rendelkezések

14. § (1) A kórházon kívül, nem rendkívüli módon elhunyt személy holttestének a halál bekövetkezése helyéről történő, legkésőbb 16 órán belüli elszállításáról a halottvizsgálatot végző orvos a halottvizsgálati bizonyítvány kiadásával intézkedik. Ha a halál okát a halál bekövetkezését követő 16 órán belül egyértelműen megállapítják, az elhunytat az eltemetés helye szerinti temetőbe vagy a temetkezési szolgáltató telephelyére kell szállítani.

(2) A kórházon kívül elhunyt személy esetében, ha a halál oka a halál bekövetkezését követő 16 órán belül nem állapítható meg, a holttestet további intézkedésig a legközelebbi boncolóhelyiség-csoportot fenntartó temetőbe vagy kórházi patológiai osztályra kell szállítani.

(3) Kórházon kívüli szülés (vetélés) esetén - ha a magzat halva született vagy élve született, de a születését közvetlenül követően meghalt - a szülésnél (vetélésnél) közreműködő, illetve a halottvizsgálatot végző orvosnak az anya és a holttest (abortum) kórházba való szállításáról kell intézkednie. Vetélés esetén halottvizsgálati bizonyítványt kiállítani nem kell.

(4) A holttest kórbonctani vizsgálatra történő szállításának költségét a kórbonctani vizsgálatra illetékes kórház viseli.

(5) Az orvostudományi egyetemi anatómiai oktatás céljára átadott holttest elszállításáról az orvostudományi egyetem gondoskodik.

(6) Közterületen, illetve nyilvános helyen elhunyt személy holttestét a halottvizsgálatot követően soron kívül el kell szállítani.

(7) A kórházon kívül elhunyt személy holttestének temetőbe, temetkezési szolgáltató telephelyére történő szállításához - ha erre vonatkozóan az eltemettető az elhunyt elszállításáig nyilatkozott - az általa megnevezett temetkezési szolgáltatót kell igénybe venni.

(8) Amennyiben az eltemettetésre kötelezett személy az elhunyt elszállításáig nem érhető el, a halottvizsgálatot végző orvos az elhunyt elszállításának tényéről, az igénybe vett temetkezési szolgáltató megnevezéséről, címéről és a holttest tárolásának helyéről a temetésre kötelezettet egyidejűleg értesíti.

15. § (1) Rendkívüli halál esetén a hatósági, illetve az igazságügyi orvosi boncolást elrendelő hatóság intézkedik a holttestnek a halál bekövetkezése helyéről a szükséges vizsgálatok elvégzéséhez megfelelő feltételekkel rendelkező legközelebbi, boncolóhelyiség-csoportot fenntartó temetőbe vagy kórházi patológiai osztályra, illetve más intézménybe (továbbiakban: boncolás helye) történő szállításáról.

(2) A holttestnek a boncolás helyére történő szállításának, valamint tárolásának, hűtésének és boncolásának költségei a (3) bekezdésben meghatározott időpontig a boncolást elrendelő hatóságot terhelik.

(3) A boncolás helyéről a holttest temetőbe, temetkezési emlékhelyre, temetkezési szolgáltató telephelyére vagy hamvasztóüzembe történő szállításának, valamint tárolásának, hűtésének költségei a halottvizsgálati bizonyítvány kiállítását - ha az eltemetéshez, illetve elhamvasztáshoz hatóság engedélyre van szükség, akkor az engedély kiadása napját, illetve az engedélyben a temetés legközelebbi időpontjaként megjelölt napot - követő első munkanaptól azt terhelik, aki törvény alapján az elhunyt eltemetésére köteles, illetve az eltemettetést vállalja.

(4) A kórbonctani vizsgálat után a halott azonnal temethető. Rendkívüli halál esetén az elhunyt eltemetéséhez, illetve elhamvasztásához a halottvizsgálati bizonyítvány mellett az eljáró hatóság engedélye is szükséges.

16. § (1) A beteg kórházba való felvételekor fel kell jegyezni annak a hozzátartozónak a nevét és lakcímét, akit a beteg esetleges haláláról értesíteni kell. A kórházban bekövetkezett halálesetről az elhunyt személy hozzátartozóját a kórház a működési rendjében meghatározottak szerint haladéktalanul értesíti. Az értesítésnek tartalmaznia kell az elhunyt személy nevét, születési évét és az anyja nevét.

(2) Késői magzati halálozás (halva születés) esetén a halottvizsgálatot végző orvos (kórházban, kórházba szállítás esetén a szülészeti-nőgyógyászati osztály vezetője) - az anyasági támogatásra való jogosultság (1998. évi LXXXIV. törvény 29. §) igazolása céljából - kiállítja az „Igazolás késői magzati halálozásról” című nyomtatványt.

(3) A halva született magzat eltemettetéséről az egészségügyi intézmény intézkedik, kivéve, ha arról - kérelme alapján - más személy kíván gondoskodni.

17. § A holttestből szervnek (szövetnek) élő személy testébe történő átültetés céljából való kivételre vonatkozó rendelkezéseket külön jogszabály tartalmazza.

Záró rendelkezés

18. § (1) Ez a rendelet 1999. október 1. napján lép hatályba.